

A l'esquerra, el mur de formigó que es va construir a Aiguafreda després de les inundacions de 1994 i que no va acabar-se. A la dreta, cartells a Santa Eulàlia sobre els plans d'evacuació en cas de rierada als barris propers

Aiguafreda i Santa Eulàlia reclamen actuacions al riu per guanyar seguretat en cas de grans aiguats

Aquest dijous s'han complert 25 anys de les inundacions pel desbordament del Congost i el Tenes

Santa Eulàlia de Ronçana

Ferran Polo
Els ajuntaments d'Aiguafreda i Santa Eulàlia reclamen a l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) actuacions per millorar la seguretat a l'entorn dels rius Congost i Tenes en cas d'un gran aiguat. En tots dos municipis, els projectes dissenyats després de les inundacions del 10 d'octubre de 1994 –aquest dijous ha fet 25 anys– van quedar a mig fer, en el cas d'Aiguafreda; o en un calaix, en el cas de Santa Eulàlia. Amb tot, ajuntaments i ACA coincideixen que les actuacions que es poden fer ara han de ser diferents que les que es van pensar fa un quart de segle. "Aleshores hi havia una altra manera de treballar i la resposta més clàssica després d'unes inundacions era executar canalitzacions perquè s'actuava de manera acció i reacció", constata Diego Moxó, adjunt a gerència per a la coordinació territorial de l'ACA.

A Santa Eulàlia, es va dissenyar un projecte molt contundent amb una inversió de 5.000 milions de pessetes [30 milions d'euros]. A Aiguafreda, es va canalitzar un tram del Congost al voltant del pont de Sant Martí de Centelles (Osona). Després d'aquesta primera fase, l'obra no va tenir continuïtat. En tots dos casos, són actuacions que no són viables avui i que, "segurament, tindrien mol-

ta contestació per part dels veïns si tressin endavant".

Segons Moxó, aquest canvi en la manera d'actuar deriva de la directiva d'inundacions que va fer la Comissió Europea l'any 2007, després de les grans inundacions que van afectar conques com les del riu Rin. "Ha suposat un canvi important. Enfoca les solucions més a fer plans de gestió dels riscos", apunta Moxó, que recorda que "el risc zero no existeix". Les accions passen per diverses opcions. Es continuen valorant els endegaments "però més ocasionals" i s'aposta per solucions de bioenginyeria allà on és possible. També es pensa en els sistemes d'alerta en coordinació amb Protecció Civil. "Ara la tecnologia et permet

Els sistemes de previsió i avis han millorat per reduir el risc de danys humans

posar a l'abast dels ciutadans un sistema d'avisos que pot minimitzar els danys a persones i, també, als béns." És un dels camps amb molt camp per córrer i on s'ha avançat més respecte l'any 1994. "Ara el Servei Meteorològic de Catalunya permet donar uns avisos que el 1994 eren inconcebibles."

A més, ara l'ACA informa "en tots els desenvolupaments urbanístics que es fan

en espais inundables". "Urbanisme recull el que li diu l'ACA i atura planejaments si són en zones inundables." L'altra línia d'actuació és la del manteniment i conservació de les lleres que es fa d'acord amb les peticions dels ajuntaments. "L'objectiu és tenir-les preparades per quan ve l'avinguda." Al desembre, s'aprovarà un nou pla per als anys 2020 i 2021 amb una inversió de tres milions, 500.000 euros més que els del pla 2019/2020.

A Santa Eulàlia, el nou pla urbanístic preveu la creació d'una bassa de laminació entre la Campinya i el càmping –que ajudaria a reduir la força del riu en cas d'una crescuda– i la creació d'esculleres amb tècniques de

Per una visió global

Els experts reclamen una mirada conjunta per reduir riscos

Santa Eulàlia de Ronçana

F.P.
Els experts consideren que una visió global dels rius permetria dissenyar accions per reduir el risc d'inundació. Andreu Salvat, biòleg, creu que caldria "un pla global per recuperar al màxim zones de laminació de les avingudes". "Un espai sol potser fa molt poc, però

molts espais d'aquests sí que poden tenir una repercussió clara", indica. Albert Sorolla posa l'exemple de la canya americana, que tampoc s'ha atacat d'una manera coordinada. Aquest vegetal invasor podria causar problemes en cas d'una crescuda: "Es deixa arrossegar i crea taps."

Des de 1994, els experts entenen que s'ha millorat molt en el control urbanístic

dels plans en espais inundables. Tot i això, Salvat creu que encara s'han de lamentar actuacions que augmenten el risc d'inundacions. Posa l'exemple del tram de l'AVE a Mollet, construït a tocar del Besòs. "Hi passa perquè en el seu dia es va decidir fer la variant de Cardedeu en lloc d'alliberar el peatge de l'AP-7 per no perjudicar grans empreses", sosté.

Caminada a Riells pels escenaris de l'incendi i la riuada del 1994

Bigues i Riells

L'Ajuntament de Bigues i Riells organitza diumenge una caminada pels espais afectats pel foc forestal i les inundacions. A les 8 del matí, arrencarà del centre cívic de Riells. A les 10 del matí, es farà un esmorzar i entitats relacionades amb les emergències i la protecció de l'entorn faran demostracions. A 1/4 d'1 del migdia, es podrà tornar a veure l'exposició fotogràfica que es va organitzar l'any 2014 i es farà un col·loqui. A Santa Eulàlia, Canal SET emetrà dilluns un nou reportatge per recordar les inundacions de 1994. A més, es recuperarà un treball que ja es va fer fa cinc anys i un altre sobre tècniques de bioenginyeria aplicades al Tenes. A Figaró, l'associació Figaró Memorial ha fet una crida als veïns per recollir fotos i altres materials relacionats amb aquests fets.

L'alcalde de Bigues i Riells, Joan Galiano, indica que amb les riuades es va agafar "una mica més de consciència" i es va posar "una mica d'ordre" per deixar de fer res que pogués "entorpir la crescuda del riu". "L'urbanisme aplica ara el sentit comú de no edificar en zones vulnerables. Per desgràcia, aprenem a base de cops." Ramon Garcia, alcalde de Figaró, explica que al poble es van fer actuacions al Congost i a la Riereta: "Suposo que podem estar tranquil·litzats". Periòdicament fan neteges a la llera.

bioenginyeria a les zones on hi ha habitatges més a prop del curs fluvial. L'Ajuntament redactarà els dos plans, que se sumaran a les actuacions que ja es van executar per donar més capacitat al riu amb modificacions de la llera, murs de terra i plantes i la creació del camí fluvial. "Cada any fem manteniment a la llera. Sobretot dels arbres i dels elements que puguin obstaculitzar el pas de l'aigua", indica l'alcalde Francesc Bonet.

PLA DIRECTOR GLOBAL

En el cas d'Aiguafreda, l'alcalde, Miquel Parella, reclama un pla urbanístic per al sector del Congost on el riu corre pels termes de Centelles i Sant Martí de Centelles, a Osona. Ja n'han parlat amb la Generalitat i amb l'Ajuntament de Sant Martí perquè pugui desenvolupar-se. "El primer que cal fer és regular les dues bandes del riu en un mateix document. És bàsic", insisteix Parella. Posa l'exemple de l'inici dels treballs d'urbanització d'un polígon en terme de Centelles fa una desena d'anys. Va comportar l'enlairament del marge dretre damunt de l'esquerra, a la banda nord del nucli urbà d'Aiguafreda. L'Ajuntament va fer un requeriment a l'ACA perquè aturés les obres i s'obligués a recuperar l'estat original de la banda de Centelles. "És un tema que s'ha de recuperar. Farem un nou requeriment a l'ACA perquè se solucioni i, si no passa, anirem al contenciós", anuncia l'alcalde.

Sobre la canalització que va quedar a mig fer, Parella recorda que es va començar "de pressa i corrent després de la sotragada". Però, "com que no està acabat, no sabem si tota l'efectivitat que s'havia previst funcionaria", explica en referència a la canalització. "És un mal d'ulls que tenim." Ara, però, creu que cal afrontar-ho d'una altra manera.

El riu Congost a Figaró amb l'aigua passant per damunt de la calçada de la C-17 en algun tram i, amb el Castell al fons, al mateix nivell que la carretera

ARXIU AJUNTAMENT DE FIGARÓ

El riu Tenes passant per Santa Eulàlia a la zona del gual de Sant Isidre

A la riera de l'Avencó, l'aigua es va emportar el pont que hi havia

ARXIU AJUNTAMENT D'AIGUAFREDA

Un rastre extens

L'aiguat va deixar quatre morts, dos a Bigues i dos a Santa Eulàlia

Santa Eulàlia de Ronçana

F.P. Les inundacions del 10 d'octubre de 1994 van provocar la mort de quatre persones que van ser arrossegades pel riu Tenes entre Bigues (2) i Santa Eulàlia (2). Hi van perdre la vida Josep Maria

Calpé, de Lliçà de Vall; Jesús Muñoz, de Santa Eulàlia; Pere Catalina, de Riells, i Luis Bouzo, de la Garriga. A banda de la pèrdua de vides humanes, la crescuda i desbordament dels rius de la conca del Besòs va deixar un rastre de destrucció a molts municipis. Santa Eulàlia va

ser el més afectat amb uns 300 habitatges i diverses empreses inundades pel desbordament del Tenes. A Bigues, l'afectació més gran va ser a les empreses del polígon de Can Barri. També hi va haver alguns problemes a Parets, Castellarçol i Sant Feliu. Al Congost, els pobles

que van rebre més van ser els de la capçalera: Aiguafreda, Tagamanent i Figaró amb empreses, garatges i alguns habitatges particulars arrasats en tots tres municipis. A la Garriga, les Franqueses i Granollers, hi va haver algunes afectacions més menors. A la banda sud, Montmeló va ser dels més perjudicats: 61 habitatges i 31 empreses del Pedregar negats per l'aigua.

A Caldes, la crescuda de la riera es va emportar un pont i va afectar una granja i algunes naus.

QUINA ÉS L'ENERGIA DEL TEU FUTUR?

ENDESA, COMPROMESA AMB EL PROGRÉS I LA SOSTENIBILITAT. Cadascun de nosaltres tenim una energia que ens impulsa a avançar i construir el futur que volem. I, avui, cadascun de nosaltres pot comptar amb aquesta energia sostenible per fer ho. **Sigui quina sigui la teva energia, creu-hi.**

What's your power?

“Et marca perquè és la teva gent i és el teu territori”

Josep Ciurans, de Santa Eulàlia, va gravar per Canal SET

Santa Eulàlia de Ronçana

F.P. Josep Ciurans vivia i viu a la masia de Can Farrarons, situada a uns 100 metres del riu Tenes, a Santa Eulàlia. Col·laborava amb Canal SET, de la qual és un dels fundadors i on ha estat vinculat més de 20 anys. Aquell migdia “res feia pensar que passaria res extraordinari” perquè al poble la pluja va rondar els 40 litres per metre quadrat. De cop, però, “vam començar a sentir un soroll”. “Era l’avinguda d’aigua” que va arribar de sobte. “En pocs

minuts vam passar d’una riera normal a una riera plena i a una riera desbordada. Hi havia zones on el riu feia 400 metres d’ample”, comenta.

De seguida, va ser conscient de la singularitat d’aquella riuada i de les greus conseqüències que podia tenir per a les zones urbanes situades a prop del curs fluvial. “L’instint et porta cap a la tele a buscar la càmera”. El guiava la voluntat de “deixar constància del que estava passant”. Primer va enregistrar els volums d’aigua des de casa seva. Després, es va acostar cap a la zona de Can

Sabater. “Arribo, deixo el cotxe en una zona seca, em poso a gravar i, de cop i volta, veig que l’aigua m’arriba als turmells.” Va tenir el temps just d’agafar l’equip i treure el cotxe cap a una zona més enlairada. “Se’m podria haver emportat a mi”, diu Ciurans, que aleshores tenia 24 anys.

Descriu la situació com un “caos”. Recorda veure gent atrapada dins de les cases de les quals no podien sortir perquè estaven envoltades per l’aigua. “Es barrejaven els crits de les persones i d’animals.” Els domèstics i els d’alguna granja situada

Josep Ciurans al gual d'accés a la zona de Sant Isidre, aquest dimecres a la tarda

“Les naus d’en Leiro eren com un vaixell surant a l’aigua”

Josep Paré, de Centelles, era corresponsal de Televisió Espanyola

Aiguafreda / Tagamanent

F.P. Josep Paré, veí de Centelles (Osona), era corresponsal de Televisió Espanyola a la zona. De seguida que li van arribar notícies dels problemes que hi havia pel desbordament del riu Congost a Aiguafreda i Tagamanent va anar “a veure què passava” amb un càmera. “Podíem arribar-hi per un camí que va cap a Aiguafreda per dalt o per la mateixa C-17, que passa més alta”, comenta Paré, “tot i que hi havia molta aigua”.

A Aiguafreda, va veure l’afectació de la crescuda

del Congost a les naus més properes al riu del polígon industrial de la zona nord del municipi. “Hi havia un taller que tenia unes premses enormes que l’aigua va fer surar com si fossin un vaixell de paper.” També té la imatge d’una nau de Sant Martí de Centelles completament envoltada per l’aigua del riu Congost que retenia l’antic pont de l’Abella, que data del 1754 i que va resistir la riuada. “Normalment hi passa una miqueta d’aigua però aquell dia es van tancar els ulls pels arbres i va quedar tot ple”, relata aquest periodista de Centelles. En

aquest punt, “el Congost és molt estret i encara se n’ha fet més”.

Paré, que aleshores tenia 40 anys, reté la imatge de les naus de l’empresa Leiro, situada al costat del riu a Tagamanent, que eren “com un vaixell surant enmig de l’aigua”. I recorda com hi havia gent al primer pis sense poder sortir. Encara a mitja tarda, quan ell tornava dels estudis de Televisió Espanyola a Sant Cugat del Vallès, on havien anat a portar el material que havien enregistrar. “La carretera [l’actual C-17] encara estava prou bé per la calçada en sentit nord

Josep Paré aquest dijous al pont que connecta Aiguafreda amb Sant Martí de Centelles i que es va

“Només penses en les persones i hi entres”

José Coca és caporal de la Policia Local de Montmeló

Montmeló

F.P. El desbordament del riu Congost a Montmeló “va agafar molta gent a l’interior de les naus”, recorda José Coca, caporal de la Policia Local de Montmeló, que l’octubre de 1994 tenia 37 anys. “Hi va haver gent que va haver de pujar als attells de les naus on hi havia les oficines”, recorda.

La Policia Local va començar a rebre trucades d’algunes empreses del polígon El Pedregar, on ja els entrava aigua. “El riu anava de punta a punta i portava arbres enormes”, recorda aquest policia local. Un d’aquests arbres grans va entrar a l’interior d’una nau. “Dies després van haver de venir dues grues per poder-lo aixecar i tallar. Amb una no n’hi va haver prou.”

En el moment que van ser conscients que el Congost es desbordava, Coca va anar cap al carrer Font dels Crèixens i al final del passeig Verneda del Congost, que aleshores no continuava per sota de l’antic pont de ferro del tren però sí que connectava amb el carrer Doctor Robert. “En aquell moment, els cotxes patrulla no tenien megafonia.” Per tant, era impossible fer arribar un

missatge a la gent atrapada. “Per vocació, vaig anar cap avall.” És a dir, cap a la zona inundada. “Demana a la gent que es quedés a dins, que no obrís les portes i que tingués paciència.” Coca diu que, en aquell moment, no s’ho va pensar tot i que sí que va actuar “amb cap i precaució”. Va tenir en compte que no hi hagués corrents d’aigua que se’l poguessin endur i va anar alerta per la proximitat d’un transformador elèctric on havia entrat aigua. “Després penses que tot plegat era perillós però en aquell moment només penses en les altres i t’hi poses”, explica Coca just 25 anys després d’aquells fets. “Són dies que al cap dels anys te’n recordes”, indica.

José Coca, caporal de la Policia Local de Montmeló, davant

GISELDA ESCOBAR

aigües més amunt que va arrossegar la força de l'aigua. "El grau d'angoixa que va patir la gent que es va quedar atrapada i que no podia fer res era molt gran." També va veure passar cotxes i tota mena de vehicles, arbres o algun tanc de gas.

"L'endemà vam decidir calçar-nos les catusques i recórrer tot el Tenes per les dues bandes amunt i avall", explica. Llavors és quan "t'adones de la magnitud de la tragèdia". Hi havia cotxes completament rebregats i "fang per tot arreu" de la gran quantitat de terra que va arrossegar el riu d'uns boscos que havien patit l'incendi del juliol. En un punt, recorda que van veure set o vuit vedells vius que van sobreviure la riuada. Després van saber que eren una granja de Bigues. Tot plegat, deixa marca. "És la teva gent i és el teu territori", diu.

GISELDA ESCOBAR

i vam poder arribar a casa. Segons el cotxe que portaves ho passaves més malament." En canvi, els carrils en sentit sud a Tagamanent estaven impracticables per les restes de branques i altres materials arrossegats pel riu. "La mitjana de formigó va fer com una presa i no va deixar passar l'aigua cap a l'altra banda de la calçada. Sort n'hi va haver. Els dos carrils de baixada van quedar plens de troncs." Paré apunta que "hi va haver molts danys materials" però "això era reparable". "No ho és quan el riu s'emporta una vida", comenta. I això no a passar en les inundacions del riu Congost.

Aquell mateix any havia estat com a periodista als incendis del Bages. "Era impressionant perquè el foc et rodejava en un moment sense saber d'on venia. Per mi, era més perillós que no pas les inundacions", sosté.

a construir quan es va fer la variant de la C-17

Josep Maria Grañena, veí de la zona de Can Sabater, mostra el punt on va arribar l'aigua a casa dels seus pares

GISELDA ESCOBAR

"Quan plou molt, no les tinc totes i vaig mirant"

Veïns de Santa Eulàlia expliquen com van viure la riuada de 1994

Santa Eulàlia de Ronçana

F.P. La Carlota, en Josep Maria Grañena i la Lluïsa Soler van viure el desbordament del Tenes a Santa Eulàlia de manera diferent però, un quart de segle després, coincideixen a verbalitzar un mateix sentiment: quan plou fort recorden aquell 10 d'octubre de 1994. La Carlota, que tenia 9 anys, havia tornat a l'escola al migdia. L'autobús l'havia deixat una mica més amunt de casa seva i quan s'hi acostava ja va veure que hi havia aigua al carrer on viu de Can Sabater. "Hi havia una veïna que em deia que no passés però jo volia arribar a casa. L'aigua, però, m'arribava fins als genolls", explica aquesta veïna, que ara torna a viure a la

mateixa casa. La riuada els va fer molt mal perquè els seus pares tenien un restaurant a la planta baixa de casa que va quedar completament destrossat. La rierada també es va emportar un parell de camions del seu pare. "Quan plou molt no les tinc totes i vaig mirant", explica.

Just davant hi vivien els pares d'en Josep Maria Grañena. Aquell diilluns no eren a casa. "Si haguessin estat per aquí fora se'ls hauria emportat." Ell vivia una mica més amunt. "Vaig sentir un soroll molt fort. Va venir el riu de cop". Llavors, va anar cap a casa dels pares i ja va veure l'impacte de la riuada: l'habitatge de planta baixa va quedar molt malmès. "Tot estava fet una porqueria. Es van trencar els vidres i vam haver de llençar-

ho tot." Ara es queixa que el riu torna a estar en mal estat. "Està ple de canyes. M'entren fins a la piscina", diu Grañena, que reclama que es netegi la llera.

A l'altra banda del Tenes, hi té la casa la Lluïsa Soler. Era una segona residència on passaven els caps de setmana. Era diilluns i ells no eren a Santa Eulàlia. "Ens va trucar un veí per avisar-nos. Era un desastre, tot estava ple de fang. Vam estar traient fang molt dies. Crec que només es va salvar la nevera." Ells encara van tenir sort perquè van construir la casa una mica més elevada que alguns veïns. "Quan plou ja estic patint. Però també passen coses a cases que no són tan a prop d'un riu", exposa Soler citant l'exemple recent de Múrcia.

"El pont va quedar tapat"

Carlos Paredes va fotografiar les inundacions a Montmeló

Montmeló

F.P. Carlos Paredes, de 62 anys, treballava a l'Ajuntament de Granollers i col·laborava amb la revista *Mirall*, de Montmeló. Quan tornava cap a casa amb cotxe, ja va veure que el riu Congost baixava molt ple. Va poder arribar al poble sense problemes. Llavors, "vaig agafar la càmera i vaig anar cap a la zona del Pedregar que era on sospitava hi podia haver més problemes", relata. "És

la zona més propera al riu i més baixa del poble" amb naus industrials i cases que van quedar inundades. "El pont de ferro -l'antic viaducte de la línia de tren de França, que es va eliminar amb la construcció de la línia d'alta velocitat- va quedar tapat." I l'aigua es va desbordar cap al polígon El Pedregar i la part del nucli urbà més propera.

Tot i que és una història que no recorda especialment, d'aquelles hores té un parell d'imatges marcades.

La del policia José Coca, que es va posar enmig de l'aigua per demanar tranquil·litat a la gent que estava atrapada a les naus i que ell mateix va fotografiar amb l'aigua fins a la cintura. I la d'un veí de les cases del Doctor Robert que al vespre improvisava un muret amb maons a la porta de casa seva "per si el riu tornava a desbordarse", relata Paredes. També recorda com la gent treia els mobles i els materials que se'ls havien fet malbé per l'aigua al carrer.

GISELDA ESCOBAR

ent de la nau on es va fotografiar Carlos Paredes amb l'aigua fins a la cintura que hi ha al mòbil